

УДК 001 [14+17](045)

Н. М. Сухова

ВПЛИВ ТЕХНОГУМАНІЗМУ ТА ДАТАЇЗМУ НА СФЕРУ ОСВІТИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Національний авіаційний університет;
e-mail: n.s.nikas@nau.edu.com; ORCID: 0000-0002-2422-4397

Анотація. Розглянуто перспективи впливу цінностей техногуманізму та датаїзму на освітнє поле людини інформаційного суспільства. Показано, що такі форми гуманізму адекватно відображають реальний стан освіти людства, коли нехтується гуманітарними дисциплінами на користь технічних. Наголошено, що в умовах інформаційного суспільства освіта стала лише частиною соціальної політики держави, втративши своє первинне призначення: формувати свідомість всебічно розвиненої людини з високими моральними цінностями. Керуючись примарними цінностями датаїзму (вклоніння даним), приймаються нищивні для освіти людини рішення, які не мають чіткої мети, стратегії й тактики. Показано, що людина XXI ст. максимально віддалена від Бога. На передній план виходять нові форми гуманізму, що набувають ознак релігії. Зневіра в Творця та втілення штучного інтелекту в людське життя тягнуть за собою можливість заміни людини надлюдиною «*homo deus*» (людина божественна). В такому випадку людина може стати мало, або взагалі незатребуваною в соціумі.

Ключові слова: Робо-людський світ, інформаційне суспільство, техногуманізм, датаїзм, «*homo deus*», людина, освіта.

Вступ

Відмінною особливістю сучасності є зростання темпів і масштабів змін, які обумовлені становленням інформаційного суспільства з пріоритетним значенням інформаційних процесів, знання та високих технологій. Інформаційна революція, розпочата із середини ХХ ст., сьогодні обіймає всі сфери не тільки виробництва, але й соціальну діяльність людства. Це свідчить про формування інформаційної єдності всієї людської цивілізації. Свободний доступ до інформаційних ресурсів, змінює форми комунікації між людьми, спонукає до переформатування освітнього простору та зміни принципів керування суспільством. Соціальні мережі, забезпечуючи нові форми контакту між людьми, теж не є однозначними у своїх наслідках для людини ХХІ ст. Змінилося й мірило людського інтелекту, ним стала здатність людини виробляти нові форми відносин, створювати сервіси, змінювати світ навколо себе, не турбуючись про екологію нашої планети та власної душі. Так робо-людський світ, в якому поряд із білковими організмами існують кремінні організми – роботи, несе людству багато неоднозначних ризиків. Дедалі, в науковій літературі, підіймаються дискусії щодо впливу на свідомість людини техногуманізму та датаїзму, які є формами трансгуманізму. Шляхи виникнення цих понять мають свої причини в суспільстві, сьогодні необхідно докладніше розглянути їх, щоб знайти шляхи якнайшвидшого вирішення нагальних питань людства.

Наразі розвиток наукового знання та техніки вимагає від сучасної людини високого рівня культури мислення, яка є неможливою без фундаментальної гуманітарної підготовки. Бо з часом людина може опинитися в зоні соціальної незатребуваності. Такий стан речей є незворотною історичною даністю. І, як усе в історії людства, ця даність є досить суперечливою. На тлі цього формуються нові завдання для освітнього поля людства.

Мета і завдання

Суперечливі процеси в сучасній європейській та американській освіті, в умовах трансформації суспільства на якісно новий цивілізаційний рівень, спонукають нас до аналізу впливу глобалізаційних процесів на освітні практики ХХІ ст. Адже в сучасній філософській і науковій літературі існують

неоднозначні погляди на освіту та виховання людини для формування суспільства нового типу. Фрагментарні зміни в освіті, на підставі втілення досвіду європейських країн, для українського суспільстві не приносить реального покращення. Техногуманізм та датаїзм ХХІ ст. загрожують людському суспільству, викорінюючи людяність на користь нових технологій. Тому метою статті є розгляд причин появи та впливу техногуманізму та датаїзму на формування нових світоглядних освітніх орієнтирів в умовах глобалізованого світу. Це буде підставою для досягнення мети.

Методологія дослідження

Для досягнення мети доцільно вжити синергетичний підхід, який надасть можливості усвідомити неоднозначність і складність трансформаційних процесів сучасного суспільства як самоорганізуючої системи, оскільки найконсервативніша галузь людського існування – освіта значно впливає на його становлення. Компаративний підхід допоможе плідно зіставити між собою отримані дані дослідження науковців різних галузей наукового знання, їхні прогнози та світоглядні передчуття щодо потреби звернути увагу на екологію душі людини.

Результати

Інформаційне суспільство, як новий тип соціальної реальності, характеризується глобалізованістю всіх процесів і явищ, коли головним об'єктом управління стають не матеріальні об'єкти, а символи, образи, ідеї, знання та інтелект. Головними же чинниками влади та управління в суспільстві такого типу стають інформація, знання та кваліфікація людини. Інформаційні ж процеси, за таких умов, стають важливою складовою життєдіяльності кожної людини та суспільства. Зазначаючи провідну роль соціальних мереж, український дослідник С. Ягодзінський наголошує, що «репрезентуючи себе у ролі гравця комунікативних дій, нині соціальні мережі виражають настрої, прагнення, інтереси, зв'язки в соціальному просторі та соціальному часі. За їхнього посередництва відбувається своєрідна дифузія віртуального середовища в реальний соціальний простір без очевидного зворотного ефекту» (Ягодзінський, 2019: 31).

Разом із зміненням статусу науки в інформаційному суспільстві, яке ще називають цифровим, переосмислюється її роль та місце в розвитку людства, змінюється характер наукової діяльності. Це тісно пов'язано з революційними процесами в засобах отримання, зберігання інформації та знання, його інтеграцією, відходу від вузькодисциплінарності в науці, прагнення досягти цілісності наукового знання на підставі формування цілісної картини світу. Виникає питання: як це можливо в умовах економічного прагматизму, коли життя людини стає нічого не вартим? Ще свого часу (1948 р.) Н. Вінер зазначав необхідність нащадкам бути уважними до втілення нових наукових відкриттів у життя. Він відверто зазначав, що «ті з нас, хто сприяв розвитку нової науки – кібернетики, м'яко кажучи, в не дуже утішному моральному положенні. Ця наука, якій ми допомогли виникнути, веде до технічних досягнень, які створюють величезні можливості як для добра, та і для зла. Ми можемо передати свої знання тільки в навколишній світ, а це – світ Бельзена та Хіросіми. Ми навіть не маємо можливості затримати нові технічні досягнення. Вони носяться в повітрі, і найбільше, чого б добився хтось із нас своєю відмовою від досліджень у кібернетиці, був би перехід усієї справи до рук найбезвідповідальніших і найкористолюбивих із наших інженерів» (Вінер, 2019).

Попри це людська цивілізація завжди була націлена на створення об'єктивних механізмів людяності, про які зі свого, вже суб'єктивно-морального, боку з найдавніших часів піклувалися етика та релігія. За століття такого піклування суспільства різного типу виробили історичні звички цивілізованих дій, які вкорінені в системі виховання та освіти. Але час від часу, як показує історія людства, домінувала зорієнтованість деяких держав або конкретних індивідів на задоволення власних найближчих інтересів, нехтуючи довгостроковими перспективами загальнолюдського буття та цивілізації загалом. Сьогодні це знову може привести локальні цивілізаційні утворення, а потім і все людство, до фатальних наслідків.

Проблема гуманізму як суспільне явище та філософська позиція щодо цінності людського життя завжди стає найбільш актуальною в епоху загроз для людства і має неминуще значення для людської цивілізації. Історичний досвід транслює нам еволюцію гуманізму через різноманітні соціальні зміни в суспільстві, через зміну свідомості людей у певну епоху. Від зацікавленості етичними принципами людського існування із опертям на мораль античної доби, до уявлення про гуманізм і наповненість цього терміну у XIX-XX ст., спостерігається великий проміжок бурхливих змін у всіх формах суспільної свідомості. Наприклад, натуралістичний (науковий) гуманізм XX ст. став набором певних настанов народжених в епоху нового етапу розгортання НТР та центральною темою екзистенціалізму. Філософи відмічають його трагічну долю в добу абсолютизації «людської суб'єктивності як умови пізнання та підкорення навколишнього світу за допомогою науки та техніки, в забутті людиною справжнього буття» (Межуев, 2000: 568).

Трансгуманізм є результатом еволюції гуманізму XX–XXI ст. Розвиток передових наукових методів дослідження в біології, медицині, виникненням комп'ютерної техніки, роботизації, вплинули на формування нового бачення гуманізму і гуманності. Сам термін «трансгуманізм» був введений ідеологом міжнародної гуманістичної та етичної спілки (International Humanist and Ethical Union), Дж. Хакслі. Пропагуючи гуманістичні цінності крізь призму атеїзму, раціоналізму та вільнодумства, Дж. Хакслі унікав питань релігійної проблематики, що в подальшому сприяло специфічному підходу до вирішення проблеми фундаментальних змін в людині за допомогою передових біо-, нано- та інформаційних технологій. Прагнення трансгуманістів підсилити фізичні, розумові і психічні можливості людини, сьогодні стали реальністю для людей зі специфічними потребами. І це є позитивним моментом застосування нових технологій у житті людини. Слід пам'ятати, що в техногуманізмі є багато напрямів як позитивного, так і негативного спрямування. З боку представників позитивного напрямку трансгуманізму наголошуються попередження людству про можливий вихід із-під контролю техносфери, і закликають приборкати енергію надтехнологічного вибуху. Це завдання призначається освітній сфері, бо людині доведеться жити і вирішувати проблеми різного рівня складності та нести відповідальність за прийняті рішення перед Творцем і своїми нащадками.

Розглядаючи питання подальшого існування людства, ізраїльський історик Ю. Харарі, у своїй книзі «Homo Deus. Коротка історія майбутнього» зазначає появу в глобалізованому інформаційному суспільстві XXI с. нових форм трансгуманізму – техногуманізму та датаїзм (вклоніння даним) і вважає їх релігіями, що вийшли з дослідницьких лабораторій. Про ці релігії Ю. Харарі говорить, що «вони обіцяють старі винагороди — щастя, мир, процвітання й навіть вічне життя – однак тут, на Землі, за допомогою технологій, а не після смерті за допомогою небожителів. Ці нові технорелігії можна розділити на два основних типи: техногуманізм і релігію даних. Релігія даних стверджує, що люди виконали свою космічну місію і тепер мають передати естафету абсолютно новим видам сутностей» (Харарі, 2018). Розглядаючи вище названі форми гуманізму як релігії, в якій вклоняються не Богам, а технологіям для зміни людини, дослідник розмислює про можливість заміни людини надлюдиною «homo deus» (людина божественна) з надприродними здатностями. Це нагадує здійснення окультної мрії гностико-маніхейського кабалістичного світогляду єврейського народу зі створення Голема – надлюдини-захисника. Далі Ю. Харарі акцентує увагу на тому, що «техногуманізм погоджується, що Homo sapiens, яким ми його знаємо, уже пройшов свій історичний шлях і буде зайвим у майбутньому, однак його вдосконалені фізичні й ментальні здібності допоможуть йому зберегти себе навіть у пристоянній найскладнішим несвідомим алгоритмам. Оскільки інтелект відділяється від свідомості, і тому, що несвідомий інтелект

розвивається з карколомною швидкістю, люди повинні активно вдосконалювати свій розум, якщо хочуть залишитися в грі» (Харарі, 2018).

Науковцями передбачається, що розвиток технологій штучного інтелекту, великих даних і алгоритмів допоможе людині вирішувати глобальні проблеми, але водночас зробить їх залежними від себе. Цінність людини визначатиметься лише тими даними, які вона генерує. Це дає можливість обрати людські бажання головним пріоритетом у світі, підштовхує їх до пошуку фізичного безсмертя, влади, слави та грошей. Саме в цьому вони вбачають щастя людини майбутнього. Але Ю. Харарі аргументовано доводить, що технологічні розробки загрожують здатності людей надавати сенс своєму життю, оскільки часто людина не може зрозуміти свої бажання та емоції так чітко, як це робить за неї алгоритм. За таких умов людина стає лише ланкою в ланцюзі, а будь-який людський досвід знецінюється, якщо ним не поділитися в соціальних мережах. Отже, Ю. Харарі робить висновок, що техногуманізм, ідеологія якого ґрунтується на нейроінтерфейсах і кіборгізації, спрямований на розвиток певних функцій в людині, що сьогодні називають компетентностями.

На відміну від датаїзму, в якому прийняття рішень відбувається на підставі цифрових показників, техногуманізм на перше місце ставить бажання та специфічні інтереси людини. Якщо політична система суспільства не зможе прийняти нові технологічні виклики, оскільки світ надто швидко плине і політики не встигають сформувати бачення та план майбутнього, це легко можуть зробити технологічні компанії І. Маска та М. Цукерберга. Саме алгоритми будуть вирішувати, як і з ким людині жити, як вирішувати свої фінансові та інші проблеми. За таких умов корпорації набувають великого авторитету. Освітнє поле людини при цьому суттєво змінюється не на краще, бо людина навряд чи зможе конкурувати з кібермашиною. Базовою емоцією людини інформаційної доби стає страх за себе та майбутнє своїх нащадків. Уже сьогодні вплив датаїзму на освітнє поле людини виражається в тому, що тільки цифрові показники навчальних закладів забезпечують їм престижність на ринку освітніх послуг. Таке становище освіти в інформаційну добу загрожує втратою людяності в людині, перетворюючи її на функцію для принесення прибутків невеликій кількості багатих людей на Землі.

Розглядаючи проблему оцифрування суспільства (діджиталізацію) як цілісного стратегічного проекту, російська дослідниця О. Четверікова розмірковує про долю освіти людини в умовах втілення нових інформаційних технологій. Вона підкреслює, що «цифрове суспільство пріоритетно використовує тільки ті функції людини, які приносять прибуток... Згодом виникне можливість замінити так званий людський капітал штучним інтелектом і фактично вивести людину зі сфери виробництва» (Четверікова, 2018: 28). Про це також стверджують інші дослідники наголошуючи, що діджиталізація освіти окреслює такі вектори її розвитку: швидкість,

ентузіазм і мотивацію, доступність матеріалів в режимі реального часу, міждисциплінарний контент тощо (Кадирбаева, 2018). Всі вектори розвитку освіти спрямовані на озонішнювання людини, на знищення здатності розрізняти зовнішнє і внутрішнє в людині. Забуто, що найвищою стадією комфорту особистості є комфорт моральний та визначення того, які рішення та за якими критеріями людина приймає і до чого вони приводять? Чи це є її рішеннями і наскільки вони її? Це ще раз є показником того, що освіта людини інформаційного суспільства спрямована не на виховання її як особистості, а перетворює її на певну функцію, яка є необхідною для економічного зростання та прибутку. Причиною цьому є, на наш погляд, втрата інтересу влади до соціальних інновацій на користь технологічних. У ХХІ ст. освіта стала лише частиною соціальної політики, хоча вона завжди була основним механізмом управління суспільством, оскільки саме через освітні заклади формувалася свідомість людини. Так, коли в ХІХ ст. почав стверджуватися лібералізм у країнах Європи, то головним питанням було шкільне питання. Ліберальні партії та релігійні спільноти змагалися між собою за контроль над закладами освіти, бо чудово розуміли, що той, хто формує свідомість дітей – буде керувати суспільством (Четверікова, 2018: 81). Як історик та релігієзнавець, дослідниця свідчить про те, що в сучасному глобалізованому суспільстві відбувається спроба створення «глобальної антицеркви», оскільки спостерігається втілення справжнього окультизму майже у всі сфери людського існування: економіку, політику, освіту, культуру тощо. Все спрямовується на фундаментальну зміну свідомості людини, перебудову її душі, на позбавлення людського в людині. Дослідивши поняття трансгуманізм, О. Четверікова доходить висновку, що явище трансгуманізму своїм корінням походить з окультних світоглядних систем, заснованих на пантеїстичному баченні та лжевченнях Сходу. Метою трансгуманізму є не розвиток прихованих можливостей людини, а формування «постлюдини» за допомогою нано-, біо-, інформаційних та когнітивних технологій. У такому разі всі форми трансгуманізму носять богоборчеський характер і є результатом максимального віддалення людини від Творця.

Повноцінне пізнання людиною навколишнього світу відбувається через мистецтво, науку, релігію та філософію. У кожній із цих галузей людського життя є свій інструментарій пізнання. Так, пізнаючи світ, його закони та принципи, мистецтво оперує образами, наука – фактами, релігія – уявленнями, а філософія – сенсами. Тому пізнання світу і людини в ньому крізь призму науки є однобоким аспектом без повноцінної комунікації та зв'язки з трьома іншими. Майбутні наукові відкриття раніше були описані письменниками-фантастами в художній літературі. Так, у творі американського письменника-фантаста Д. Брауна «Інферно» (Браун, 2013) розглядається божевільна версія вирішення проблеми перенаселення Землі через винайдення вірусу безпліддя. Такі прогнози трансгуманізму сьогодні не бентежать споживачів, оскільки наразі вирішуються проблеми допомоги

хворим та немичним, проблеми безпілотного управління автівками на дорогах, оскільки саме там гине більше людей, ніж у військових конфліктах. Але якщо не поставити обмеження на використання наукових відкриттів інформаційної доби, то подібні версії будуть імовірними.

Релігійні уявлення про закони світу і людини в ньому, що глибоко заархівовані у Святому Письмі, сьогодні мало беруться до уваги. Науковці відкривають, а не створюють закони всесвіту, які були закритими від людей. А відкриваються вони в декілька етапів, по мірі готовності людської свідомості. Та ще дуже багато законів природи людям доведеться відкрити, і це не означає, що ці закони не діють, якщо про них ми не знаємо.

У межах філософських досліджень відбувається пошук сенсу будь-якого явища, розглядаючи його цілісно в швидкоплинному світі, а не односторонньо і фрагментарно. Із середини ХХ ст. спостерігається закриття мислення, яке стосується осягнення цілісності. Таким проектом закриття мислення до цілісності став постмодерн, кредом якого було розділення всього на фрагменти, на безліч рівних між собою істин, толерантність, мультикультуралізм. Українська дослідниця О. Сідоркіна зазначає, що «в умовах сучасного інформаційного суспільства виникає новий феномен культури – культура «мозаїчного» типу. Основною його особливістю є те, що людина поступово перестає виступати центральним об'єктом науки, витісняючись іншими об'єктами і проблемами» (Сідоркіна, 2017: 121). І ось сьогодні ціле стало забороненим для мислення, а справжніх філософів не розуміють у суспільстві. Вони є закритими для багатьох професійних об'єднань, оскільки такі об'єднання зорієнтовані на ефективних менеджерів, які продуктивно активізують певний фрагмент із високим показником економічної ефективності. Філософи ж мислять концептуально, цілісностями, всеохоплююче. Свого часу давньогрецький філософ Сократ порівнював філософів із богами, які вміють мислити цілісно, з позиції сенсу та єдності, адже тільки богам відомо про ціле. Тобто філософи будуть усіляко перешкоджати знищенню людського в людині на користь штучного інтелекту, переконувати у безглузді споживацтва, розкриватимуть справжню сутність трансгуманізму у всіх його формах і наслідках і т. д.

Обговорення

Проблема впливу таких форм трансгуманізму, як техногуманізм та датаїзм, на освітнє поле людини ХХІ ст. плідно обговорюється в науковому співтоваристві. Основною причиною виникнення цих явищ вважається потреба суспільства у вирішенні проблем здоров'я та полегшення праці в складних і шкідливих для людини умовах, у полегшенні обробки накопиченою людським суспільством інформації, управління соціумом тощо. Аналізуючи негативні тенденції втілення техногуманізму та датаїзму в життя, дослідники одностайно підкреслюється необхідність збереження людяності в людині інформаційної доби, яка є можливою лише за умов обмеження використання винаходів біо-, нано- та інформаційних технологій.

Ідея створення людини із заданими якостями, з релігійної позиції, є відкритим богоборством, а з наукової позиції, – це є неповагою до наукових принципів розвитку пізнання, оскільки наукове знання є маленьким острівцем у безмежному океані непізаного. У ХІХ ст. Ф. Ніцше теж пропагував надлюдину, сутність появи якої виходить із відсутності віри в премудрість Бога, Його промисел стосовно долі людства. А коли такої віри не існує, то відсутня й віра в те, що природа розвивається за своїми внутрішніми глибокими законами, з яких нам відома лише невелика частина.

Багатьма дослідниками зазначається, що сьогодні людство зіткнулося з новими проблемами інформаційно-екологічного характеру: віртуалізацією міжособистісного спілкування; інформаційною безпекою суспільства та особистості; управлінням масовою свідомістю; інформаційними війнами; інтернет-залежністю різного рівня; комп'ютерною ігровою наркоманією; комп'ютерною злочинністю; кіборгізацією людини в умовах створення штучного інтелекту тощо. Виникає проблема уточнення питань стосовно доступу до інформації, її якості. Більшість даних, якими наповнені соціальні мережі, взагалі не можна назвати інформацією. Розповсюдження сумнівних фактів та інформації є пасткою для незрілої свідомості користувачів, коли просто маніпулюють їхньою свідомістю, інфікуючи ідеологічно. Так, популізм влади може виродитися в авторитаризм, а авторитарні режими для розширення своєї влади будуть використовувати нові технології і можуть утворювати цифрову диктатуру високого рівня. Вона буде більш тоталітарною, ніж у фашистській Німеччині чи в СРСР. Завдяки новим технологіям слідкування за людьми все це стане можливим. Камери, сенсори та штучний інтелект, що аналізує ці дані, вже існують. Ми повинні бути уважними, щоб запобігти розвитку цього сценарію. Тому без певних кодів і ключів так звана «чиста» інформація так і лишиться незатребуваною. Головним на сьогодні стає питання розрізнення справжньої інформації від інформаційного непотрибу. Це є завданням для освітнього поля людини, оскільки головним пріоритетом є розвиток мислення людини, щоб вона адекватно сприймала, оцінила та проаналізувала отриману інформацію, а в подальшому зуміла продуктивно використати її в своєму житті. Як ми раніше зазначали, складний мережевий світ не відміння людяності, а лише сприяє освоєнню ще одного виміру людського існування (Сухова, 2017: 126). Тому науковці пропонують нам приділяти якнайбільше уваги самим собі, гігієні свого розуму, оскільки від цього залежить вирішення людиною питання свободи та відповідальності в світі, який намагається нас «хакнути» (Харарі, 2018).

Висновки

Підсумовуючи вищесказане, маємо всі підстави стверджувати, що людство дуже повільно переходить на новий рівень складності; воно часто навіть контурно не уявляє своє майбутнє, розгублено намагається спланувати своє життя в

мінливому інформаційному світі. І все ж таки не припиняються пошуки нових форм гуманізму, який би відповідав духу часу та культурній моделі суспільства. Вже нікуди дітися від цифрового зв'язку зі світом, коли контролювати свої дані стає все тяжче. Поодинокі ніхто з нас не зможе себе захистити. Наша свобода в майбутньому буде результатом наших колективних дій, які є неможливими без спілкування, без суспільного резонансу. Описуючи негативний вплив техногуманізму та датаїзму на освітнє поле людини, науковці з технічних та природничих галузей часто не беруть до уваги приховану духовну основу всього сущого. Тому важливого значення в суспільстві необхідно надавати філософії.

Ефективні менеджери, які є найбільш затребуваними людьми в умовах фрагментації світу, знають, як активізувати те, що є потрібним для досягнення мети фрагментарних змін. Вони чудово розуміють куди йти, але не можуть зрозуміти, навіщо. Їм не видно цілого і тому їхня діяльність є приреченою на неуспіх у подальшому. Ціле виникає на іншому рівні уявлення. З цього рівня витікає принципово нове бачення перспектив людського існування. Тому не дивно, що освіта ХХІ ст. стала лише частиною соціальної політики, втративши своє доленосне значення для людства. Наближаючись до екологічної катастрофи, коли порушені закони природокористування, ігноруються елементарні правила моральності і т.ін., ми змушені будемо прийняти одні для всіх рішення, використовуючи найкращі перспективи інформаційної доби. А сьогодні, замість передбачень майбутнього, важливо займатися його формуванням.

Список літератури

1. Браун Д. Інферно / Д. Браун – К.: Книжковий клуб сімейного дозвілля, 2013. – 512 с.
2. Винер Н. Кибернетика или управление и связь в животном и машине. / Н. Винер [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.libfox.ru/381226-norbert-viner-kibernetika-ili-upravlenie-i-svyaz-v-zhivotnom-i-mashine.html>
3. Кадырбаева А. Цифровизация в обучении персонала. / А. Кадырбаева [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.shl.ru/uploads/file>
4. Межуев В. М. Гуманизм. //Новая философская энциклопедия. – М.: «Мысль», 2000. – С. 567-569.
5. Сідоркіна О. М. Гуманізм і гуманність в інформаційному суспільстві / О. Сідоркіна // Вісник Національного авіаційного

університету. – 2017. – № 1 (25). – С. 120-123. – (Серія «Філософія. Культурологія»).

6. Сухова Н. М. Проблема збереження людяності в процесі суспільного розвитку: ХХ-ХХІ ст. / Н. М. Сухова // Вісник Національного авіаційного університету. – 2017. – № 1 (25). – С. 123-124. – (Серія «Філософія. Культурологія»).

7. Четверикова О. Трансгуманізм в російському освітанстві / О. Четверикова – М.: Книжный двор, 2018. – 375 с.

8. Четверикова О. Цифровой тоталитаризм. / О. Четверикова – М.: Книжный двор, 2019. – 320 с.

9. Харарі Ю. Н. Homo Deus. Краткая история будущего. / Ю. Н. Харарі. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mybook.ru/author/yuval-harari/nomo-deus-kratkaya-istoriya-budushhego/read/>

10. Ягодзінський С. М. Проектування соціальної реальності в просторі глобальних інформаційних мереж. / С. М. Ягодзінський // Вісник Національного авіаційного університету. – 2019. – № 1 (29). – С. 31-35. – (Серія «Філософія. Культурологія»).

References

1. Braun, D. (2013) *Inferno*. Kyiv: knyzhkovyy klub simeynoho dozvillya [in Ukrainian].
2. Viner, N. (2019) *Kibernetika ili upravleniye i svyaz' v zhivotnom i mashine* [Cybernetics or control and communication in the animal and machine]. Retrieved from <https://www.libfox.ru/381226-norbert-viner-kibernetika-ili-upravlenie-i-svyaz-v-zhivotnom-i-mashine.html> [in Russian].
3. Kadyrbaeva, A. (2018) *Tsifrovizatsiya v obuchenii personala* [Digitalization in staff training]. Retrieved from <https://www.shl.ru/uploads/file> [in Russian].
4. Mezhujev, V. (2000) *Gumanizm* [Humanism], *Novyya filosofskaya entsiklopediya, New Philosophical Encyclopedia*, Moscow: Mysl' [in Russian].
5. Sidorkina, O. (2017). *Humanizm i humanist' v informatsionnomu suspil'stvi*. *Visnyk National aviation university. Seriya :Filosofiya. Kulturologiya*. 1 (25) [in Ukrainian].
6. Sukhova, N. (2017) *Problema zberezheniya lyudyanosti v protsesi suspil'noho rozvytku: XX-XXI st.* [Problem of Humaneness in the Social Development: XX-XXI cc.] *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University*, 1 (25) [in Ukrainian].
7. Chetverikova, O. (2018). *Transgumanizm v rossiyskom obrazovanii*. Moscow: Knizhnyy dvor [in Russian].
8. Chetverikova, O. (2019). *Tsifrovoy totalitarizm* [Digital Totalitarianism]. Moscow: Knizhnyy dvor [in Russian].
9. Harari, Y.N. (2018). *Homo Deus. Kratkaya istoriya budushchego* [Homo Deus. A brief history of the future]. Retrieved from <https://mybook.ru/author/yuval-harari/nomo-deus-kratkaya-istoriya-budushhego/read/> [in Russian].
10. Yagodzinskiy, S. (2019). *Proektuvannya sotsial'noyi real'nosti v prostori hlobal'nykh informatsiynykh mrezh* [Designing of social reality in the space of global information networks]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu, Proceedings of the National Aviation University*, 1 (29) [in Ukrainian].

Н. Н. Сухова

ВЛИЯНИЕ ТЕХНОГУМАНИЗМА И ДАТАИЗМА НА СФЕРУ ОБРАЗОВАНИЯ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ

Рассмотрены перспективы влияния ценностей техногуманизма и датаизма на образовательное поле человека в информационном обществе. Показано, что такие формы гуманизма адекватно отражают реальное состояние образования человека, когда пренебрегается гуманитарными дисциплинами в пользу технических. Отмечается, что в условиях информационного общества образование стало частью социальной политики государства и потеряло своё предназначение: формировать сознание всесторонне развитого человека с высокими моральными и нравственными ценностями. Руководствуясь призрачными ценностями датаизма (поклонение данным), чиновниками принимаются губительными для образования человека решения, которые не имеют черкой цели, стратегии и тактики. Показано, что человек ХХІ века максимально отдалён от Бога. На передний план выходят новые формы гуманизма, которые имеют все признаки религии. Потеря веры в Создателя и внедрение искусственного интеллекта в человеческую жизнь, влечет за собой возможность замены человека сверхчеловеком «homo deus» (человек божественный). В таком случае человек может стать мало или совсем незатребованным в социуме.

Ключевые слова: Робо-человеческий мир, информационное общество, техногуманизм, датаизм, «homo deus», человек, образование.

N. Sukhova

INFLUENCE OF TECHNOHUMANISM AND DATEISM ON EDUCATION OF INFORMATION SOCIETY

Introduction. The information revolution, started in the middle of the twentieth century, today embraces all spheres from production sphere to mankind's social activity. Free access to information resources, changing forms of man's communication, encouraging reformatting of the educational space and changing the principles of governing society. The scale of human intelligence has changed causing man's ability to develop new forms of relationships, to create services, to change the outer world without worrying about the ecology of our planet and his own soul. Thus, the working-human world, in which there are flint organisms alongside proteinaceous organisms - robots, implies many ambiguous risks for humanity. In the scientific literature discussions are raising regarding the influence on the human consciousness of technohumanism and datism, which are the foundations of transhumanism. Ways of origin of these concepts have their reasons in society, today it is necessary to analyze them in detail in order to find ways to solve urgent issues of humanity as soon as possible. **The aim and tasks.** Technohumanism and Dateism of the XXIst century threaten human society, eradicating humanity in favor of new technologies. Therefore, the aim and the tasks of the article are to consider the reasons for the emergence and influence of technohumanism and datism on the formation of new worldview educational guidelines in a globalized world. **Research methods.** To achieve this goal, it is advisable to use a synergistic approach that will enable us to understand the ambiguity and complexity of the transformation processes of modern society as a self-organizing system, since education is the most conservative branch of human existence, which significantly influences its formation. A comparative approach will help fruitfully compare the research findings of scientists from different fields of scientific knowledge, their forecasts and worldviews regarding the need to pay attention to the ecology of the human soul. **Discussion.** The problem of the influence of such forms of transhumanism as technohumanism and dateism on man's education of the XXI century is fruitfully discussed in the scientific community. The main reason for the emergence of these phenomena is the need for society to address health problems and facilitate work in difficult and harmful conditions for human beings, facilitate the processing of information accumulated by the human society, the management of society and so on. Analyzing the negative tendencies of the implementation of technohumanism and dateism in life, the researchers unanimously emphasize the need to preserve humanity in a person of information age, which is possible only if the use of inventions of bio, nano and information technologies is restricted. Many researchers say that today humanity is faced with new problems of information and ecological nature: virtualization of interpersonal communication, information security of society and personality, management of mass consciousness, information wars, Internet addiction of various levels, computer gaming, computer gaming, computer gaming, human cyborgization in the context of artificial intelligence creation and the like. There is a problem of clarification of questions concerning access to information, its quality. Most social media-filled data cannot be called information at all. The dissemination of questionable facts and information is a trap for the immature consciousness of users being manipulated and infected ideologically. Therefore, the so-called "pure" information will remain unclaimed without certain codes and keys. The main issue today is to distinguish true information from unnecessary one. This is a task for the educational field, since the main priority is to develop a persons' thinking so that they can adequately perceive, evaluate and analyze the information they receive, and subsequently be able to use it productively in their lives. **Conclusion.** Humanity is very slowly moving to a new level of complexity, it often does not even outline its future, confusedly trying to plan life in a changing information world. Yet, the search for new forms of humanism that fits the spirit of the times and the cultural model of society is proceeding. There is nowhere to escape from the digital world where one finds it difficult to hide his data in. Our freedom in the future will be the result of the collective actions, which are not possible without communication, without public resonance. Describing the negative impact of technohumanism and datism on the educational field of man, scientists in the technical and natural sciences often do not take into account the hidden spiritual basis of all things. Therefore, it is important to take philosophy away from society. By reducing and even losing courses in the disciplines of the philosophical cycle in higher education, humanity is losing its orientation from the whole. Effective managers, who are the most sought after people in a fragmented world, know how to activate what is needed to achieve the goal of fragmentary change. They can see where they are going, but they cannot understand why, do not see the whole and therefore their activities are doomed to fail in the future. The whole arises at a different level of imagination. From this level follows a fundamentally new vision of the prospects of human existence. Therefore, it is not surprising that the education of the XXIst c. became only a part of social policy, losing its fateful value to humanity. In approaching environmental catastrophe, when environmental laws are violated, elementary rules of morality are ignored, etc., we will have to make one-for-all decisions using the best prospects of the information age. And today, instead of predicting the future, it is important to engage in its formation.

Keywords: robo-human world, information society, neurolinguistics, techno-humanism, datism, «homo deus», person, education.